

Verenigingsmonitor gemeente Haarlemmermeer 2020

Jorien Slot-Heijs
Janine van Kalmthout

mulier instituut

Inhoudsopgave

1.	<u>Inleiding</u>	3
2.	<u>Organisatiekracht</u>	4
1.	<u>Leden</u>	6
2.	<u>Beleid</u>	9
3.	<u>Kader</u>	13
4.	<u>Accommodatie</u>	14
5.	<u>Financiën</u>	15
3.	<u>Maatschappelijke oriëntatie</u>	16
1.	<u>Samenwerking</u>	18
2.	<u>Aanbod</u>	20
3.	<u>Maatschappelijke betrokkenheid</u>	21
4.	<u>Vitaliteit</u>	22
5.	<u>Nationaal Sportakkoord</u>	23
6.	<u>Lokaal Sportakkoord</u>	26
7.	<u>Conclusie</u>	27
8.	<u>Aanbevelingen</u>	28
	<u>Bijlagen</u>	
1.	<u>Responsoverzicht</u>	29
2.	<u>Methodiek</u>	30
3.	<u>Organisatiekracht uitsplitsing</u>	31

1. Inleiding

De doelstelling van dit verenigingsonderzoek is het in kaart brengen van de vitaliteit van de sportverenigingen in Haarlemmermeer, om op lange termijn een duurzaam beleid ten aanzien van sportverenigingen te kunnen voeren. Met de verenigingsmonitor wordt inzichtelijk gemaakt hoe sportverenigingen een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het lokale sportbeleid in Haarlemmermeer. Het geeft de gemeente inzicht in het functioneren van de sportverenigingen, welke maatschappelijke rol zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen voor hun toekomstbestendigheid. De resultaten van dit onderzoek worden vergeleken met landelijke cijfers, zodat de situatie van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer kan worden afgezet tegen landelijke ontwikkelingen. Ook is de verenigingsmonitor in 2014 in Haarlemmermeer afgenomen, waardoor op een aantal aspecten vergelijking mogelijk is. Met de resultaten kan de gemeente Haarlemmermeer gericht beleid voeren met betrekking tot de sportverenigingen.

Onderzoekopzet

Voor de lokale monitor in de gemeente Haarlemmermeer is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. In de lokale monitor is aandacht voor de kernthema's op lokaal niveau: het ledenbestand, ervaren knelpunten, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze punten bepalen mede de vitaliteit van de sportverenigingen. Uitgangspunt is het basismodel vitale sportclubs (Lucassen & Van Kalmthout (red.), 2015). Deze vitaliteit bestaat uit de organisatiekracht van de vereniging en de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen. De meest recente informatie over de vitaliteit van de sportverenigingen in Nederland is te vinden in het factsheet Vitale sportverenigingen in Nederland.

De vragenlijst is bij de verenigingen in de vorm van een webenquête afgenomen. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 160 sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 19 februari 2020 tot en met 22 april 2020. Van 111 sportverenigingen zijn de resultaten geanalyseerd, een netto respons van 69 procent. De verenigingen in de responsgroep vormen wat betreft verenigingsgrootte en binnen-/buitensport een goede weerspiegeling van de populatie in de gemeente Haarlemmermeer (Bijlage I). De dataverzameling heeft deels plaatsgevonden in de tijd waarin coronamaatregelen werden getroffen en het sportaanbod was stilgelegd. Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen verenigingen die de vragenlijst voor het ingaan van de coronamaatregelen hebben ingevuld en verenigingen die tijdens de coronamaatregelen de vragenlijst hebben ingevuld.

Leeswijzer

In deze rapportage wordt de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer beschreven. Dit wordt gedaan door eerst de organisatiekracht van de verenigingen en daarna de maatschappelijke oriëntatie te beschrijven. Vervolgens wordt ingegaan op de vitaliteit van de verenigingen en de ambities in het kader van het nationaal en lokale sportakkoord. De rapportage eindigt met een conclusie en samenvatting van het onderzoek. Figuren en tabellen worden in procenten gepresenteerd en zijn van toelichtingen voorzien.

2. Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën, beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage II voor meer uitleg over de methode.

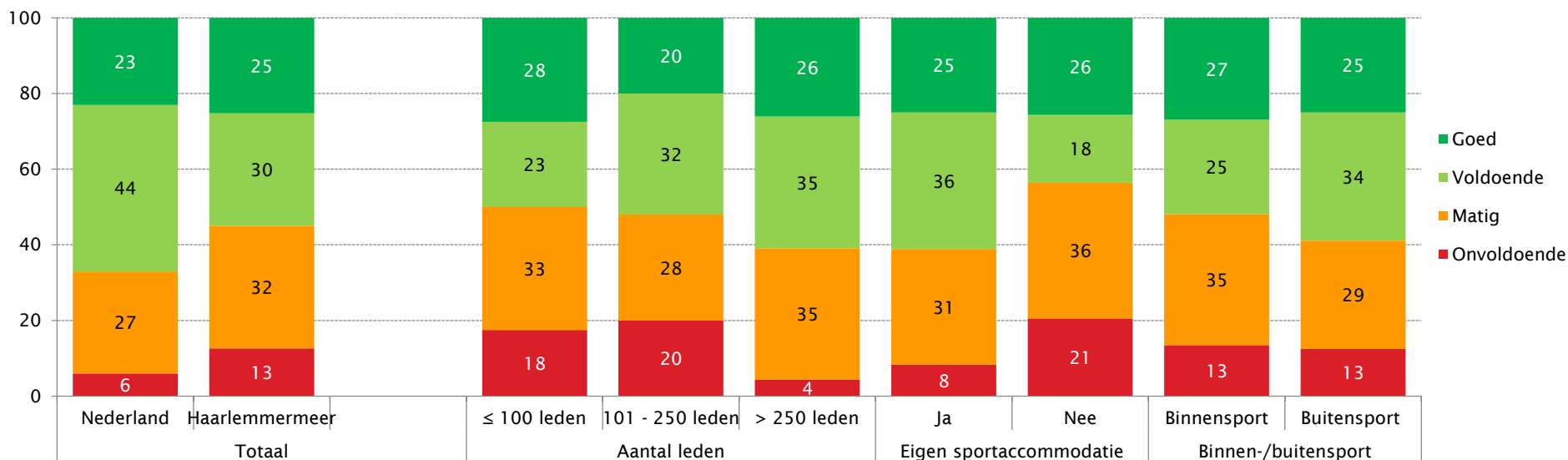
Organisatiekracht verenigingen zonder eigen accommodatie zorgelijk

In vergelijking met het landelijke beeld van verenigingen is een kleiner deel van de verenigingen in Haarlemmermeer voldoende organisatiekrachtig, en iets meer onvoldoende of matig organisatiekrachtig. Ruim de helft van de

verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer scoort 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (55%, figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat om het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In Nederland scoort 67 procent van de verenigingen voldoende tot goed.

45 procent van de verenigingen in Haarlemmermeer heeft moeite met het organiseren van hun sportaanbod. Met name verenigingen zonder eigen accommodatie hebben het moeilijk. Bijna zes op de tien verenigingen zonder eigen accommodatie hebben moeite om hun sportaanbod te organiseren (57%).

Figuur 2.1 Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

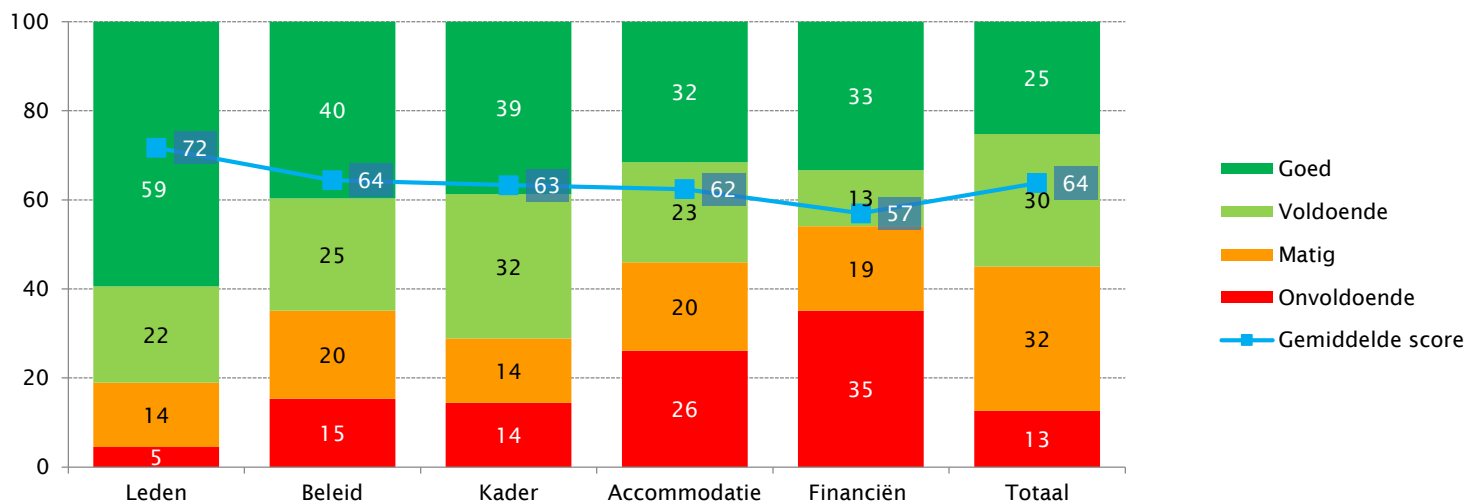

Accommodatie en financiën grootste aandachtspunten

Op het gebied van organisatiekracht wordt in de gemeente Haarlemmermeer de hoogste score op het criterium leden behaald (figuur 2.2). Acht van de tien verenigingen (81%) scoren voldoende tot goed op dit criterium. Landelijk is dit bij 79 procent van de verenigingen het geval. De verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer scoren het laagst op het criterium financiën. Ruim een derde van de verenigingen (35%) scoort onvoldoende op dit criterium (landelijk 27%). Ten opzichte van 2014 is wel een verbetering zichtbaar, toen lag het percentage verenigingen dat onvoldoende scoorde hoger (48%) dan in 2019. Grote verenigingen (> 250 leden) scoren minder vaak onvoldoende op het criterium financiën (26%) dan middelgrote (101-250 leden, 44%) of kleine verenigingen (< 100 leden, 40%, bijlage III).

Een tweede aandachtspunt voor de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer is het criterium accommodatie. Een kwart van de verenigingen scoort onvoldoende op accommodatie (26%). Landelijk is dit bij 16 procent van de verenigingen het geval. In vergelijking met 2014 is het percentage verenigingen dat onvoldoende scoort licht afgenomen (32% naar 26%), het percentage verenigingen dat goed of voldoende scoort is gelijk gebleven. Ook voor accommodatie geldt dat grote verenigingen minder vaak onvoldoende op accommodatie scoren (20%) dan middelgrote (32%) of kleine verenigingen (30%, bijlage III). Verenigingen zonder eigen accommodatie scoren vaker onvoldoende op dit criterium (33%) dan verenigingen met eigen accommodatie (22%).

Figuur 2.2 Verdeling scores op criteria van organisatiekracht (in procenten, n=111)

2.1 Leden

Gemiddeld neemt de helft van de leden van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer deel aan een officiële competitie (51%, niet in figuur). Bij 82 procent van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer zijn jeugdleden actief. 39 procent van de verenigingen heeft topsporters of topsporttalenten binnen de vereniging, terwijl maar 18 procent een apart topsport- of talentbeleid heeft. 13 procent heeft dit beleid niet, maar zouden dat wel willen. De overige verenigingen voeren geen topsport- of talentbeleid (68%) of weten het niet (2%).

Minder jeugdleden in kleine verenigingen

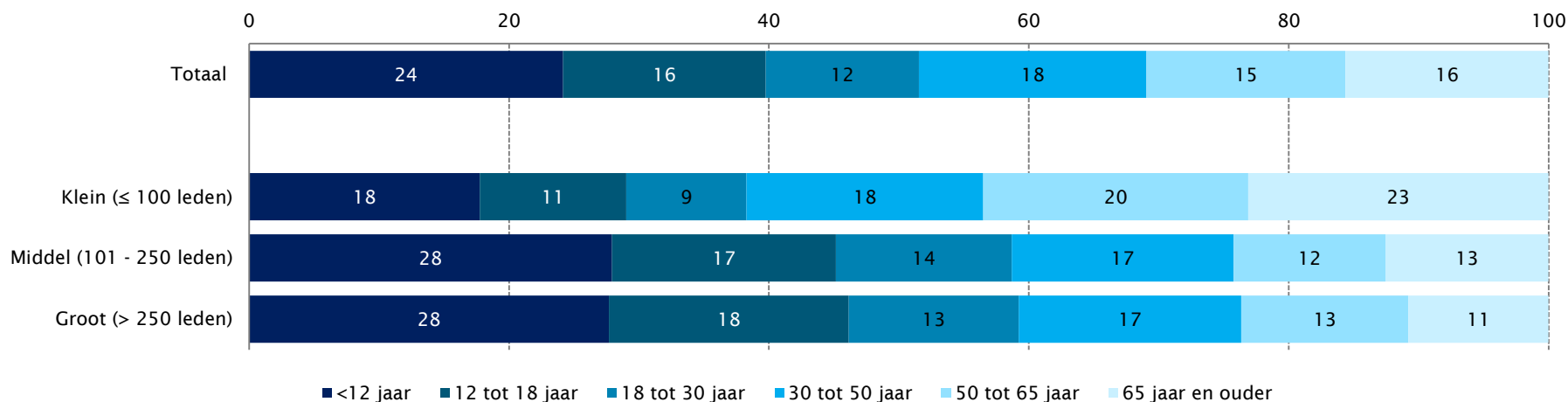
Kijkend naar de leeftijd van de leden, bestaat een kwart van het ledenbestand van verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer uit jeugdleden tot 12 jaar (figuur 2.3). Landelijk is dit minder (15%). Gemiddeld

bestaat 40 procent van het ledenbestand van sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer uit jeugdleden tot 18 jaar. Bij kleine clubs (≤ 100 leden) is het aandeel jeugdleden aanzienlijk lager (29% t.o.v. 45% bij middelgrote verenigingen en 46% bij grote verenigingen). Kleine verenigingen hebben in de gemeente Haarlemmermeer een hoger aandeel ouderen (23% t.o.v. 13% bij middelgrote verenigingen en 11% bij grote verenigingen).

Diversiteit binnen ledenbestand van verenigingen

Ruim drie kwart van de clubs geeft aan leden met een migratieachtergrond binnen de vereniging te hebben (77%, niet in figuur). 59 procent van de verenigingen heeft leden met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening. Dit zijn voornamelijk binnensportverenigingen (65%).

Figuur 2.3 Opbouw ledenbestand naar leeftijd (in procenten, n=111)

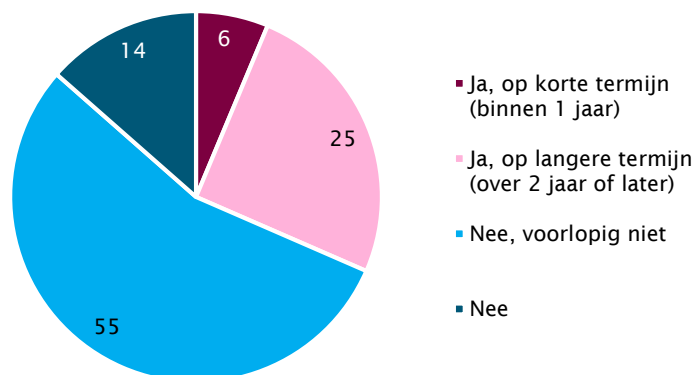

Ledental bedreiging voor 30 procent van de verenigingen

Hoewel de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer relatief goed scoren op het criterium leden, maken drie op de tien verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer zich, op korte of langere termijn, zorgen over de ontwikkeling van het ledenaantal (31%, zie figuur 2.4). Dit is ongeveer gelijk aan landelijke cijfers (34%) en aan 2014 (28%). Verenigingen zien de ontwikkeling van het ledental met name als een bedreiging op de langere termijn (over 2 jaar of meer). Voor 6 procent van de verenigingen speelt dit al het komende jaar. Met name buitensportverenigingen maken zich zorgen over de toekomst van hun vereniging (38%, niet in figuur).

In de afgelopen twee jaar zag een kwart van de verenigingen (25%) hun ledenaantal (sterk) dalen (figuur 2.5). Dit is minder dan landelijk (30%). Gemiddeld zijn bij de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer meer aanmeldingen dan afmeldingen geweest (niet in figuur). Bij verenigingen zonder jeugdleden is het ledental in de afgelopen twee jaar vaker (sterk) gedaald (35%) dan bij verenigingen met jeugdleden (23%).

Figuur 2.4 Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de organisatie (in procenten, n=111)

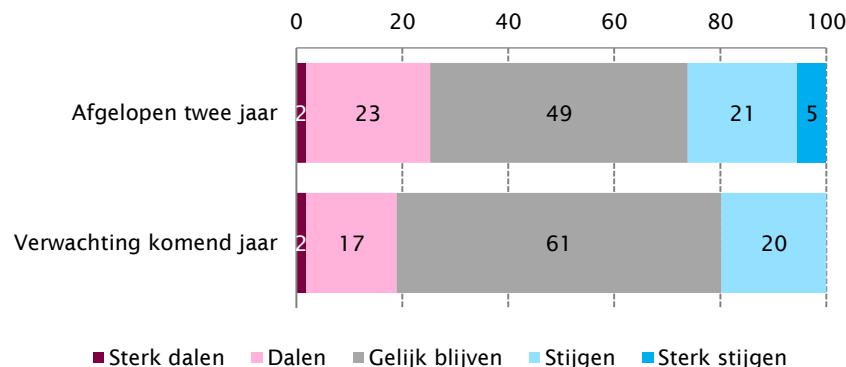

Slechts 3 procent van de verenigingen heeft momenteel een ledenstop (niet in figuur). Voor het komend jaar verwacht een meerderheid van de vereniging geen verandering in het ledental (61%). Ongeveer twee op de tien verenigingen (19%) verwachten komend jaar een daling van het aantal leden. Landelijk geldt dit voor 16 procent van de verenigingen. In vergelijking met 2014 (13%) is de verwachting voor komend seizoen iets slechter.

Veel inzet ledengroei door nieuwe leden te werven

De meeste ondervraagde verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (89%, niet in figuur) geven aan voor 2021 een groeiambitie te hebben. 41 procent van de verenigingen wil die ambitie realiseren door nieuwe leden te werven, dit is hoger dan landelijk (33%). Andere verenigingen focussen op het behoud van leden (24% van verenigingen). Een kwart van de verenigingen (24%) wil wel groeien, maar heeft geen speerpunten wat betreft ledenwerving, ledenbehoud of bepaalde leeftijdsgroepen.

Figuur 2.5 Ledenontwikkeling in de afgelopen 2 jaar en de verwachting voor het komend jaar (in procenten, n=111)

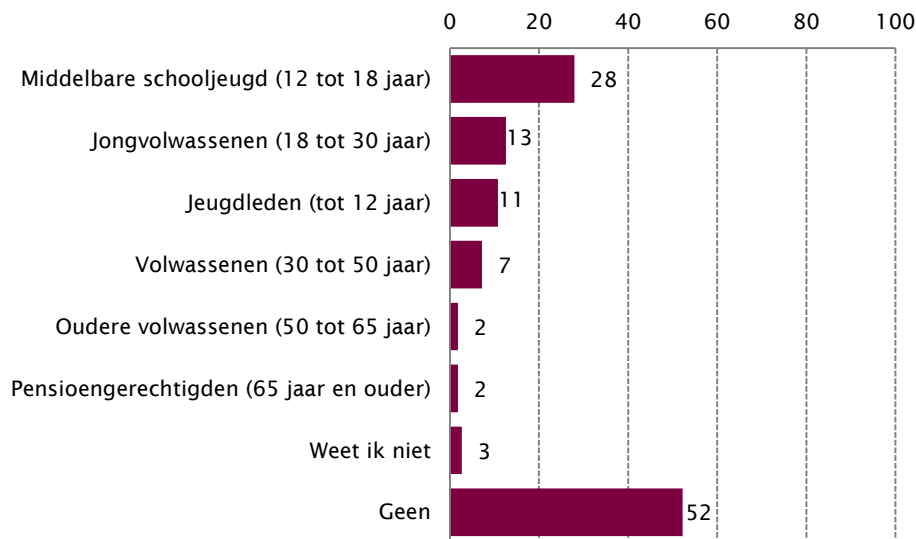

Helft verenigingen probeert uitstroom leden tegen te gaan

Verenigingen zien de meeste uitstroom onder leden die zich in de overgang naar het beroepsonderwijs (gaan studeren) bevinden (32%, niet in figuur). Dit wordt op afstand gevolgd door een uitstroom onder leden die naar het voortgezet onderwijs gaan (13%). Het starten van een gezin is nauwelijks een reden om het lidmaatschap op te zeggen volgens de verenigingen (3%).

Bijna de helft van de verenigingen heeft in het afgelopen jaar geprobeerd om uitstroom van één of meer specifieke leeftijdsgroepen tegen te gaan (figuur 2.6). Acties zijn met name gericht op middelbare schooljeugd (12-18 jaar, 28%). Dit is logisch, aangezien de meeste uitstroom plaatsvindt als die leeftijdsgroep naar een volgende levensfase gaat. Verenigingen die in het afgelopen jaar uitstroom tegengingen, deden dit met name door de groep te

Figuur 2.6 Leeftijdsgroepen waar verenigingen in de afgelopen jaren uitstroom hebben proberen tegen te gaan (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

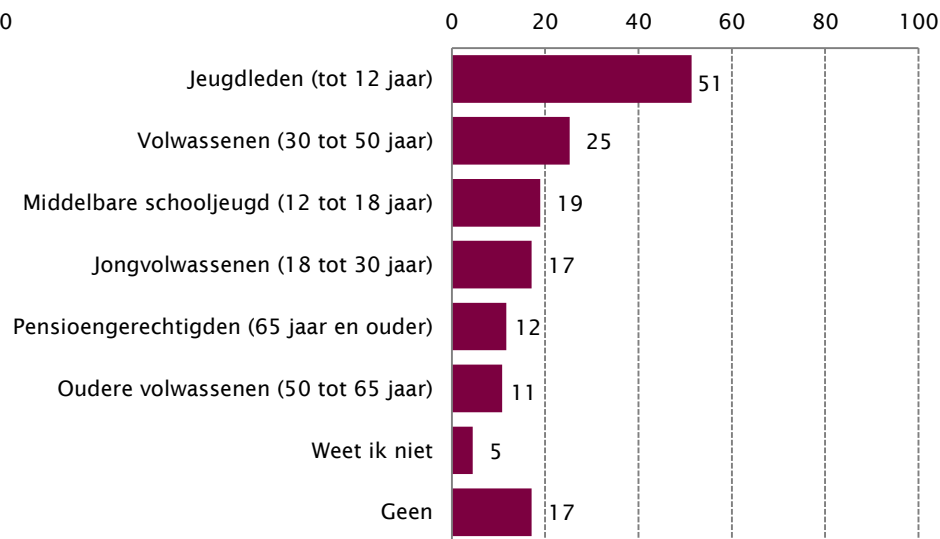

betrekken in de organisatie van de vereniging (bijv. een eigen jeugdbestuur, 36%). Een derde van de verenigingen is niet van plan om in de toekomst acties te ondernemen om uitstroom van leden tegen te gaan (33%). Deze verenigingen geven het meest aan dat zij denken dat acties geen invloed hebben (47%) en/of dat de vereniging daarover niet bezorgd is (37%).

Meeste verenigingen proberen instroom leden te bevorderen

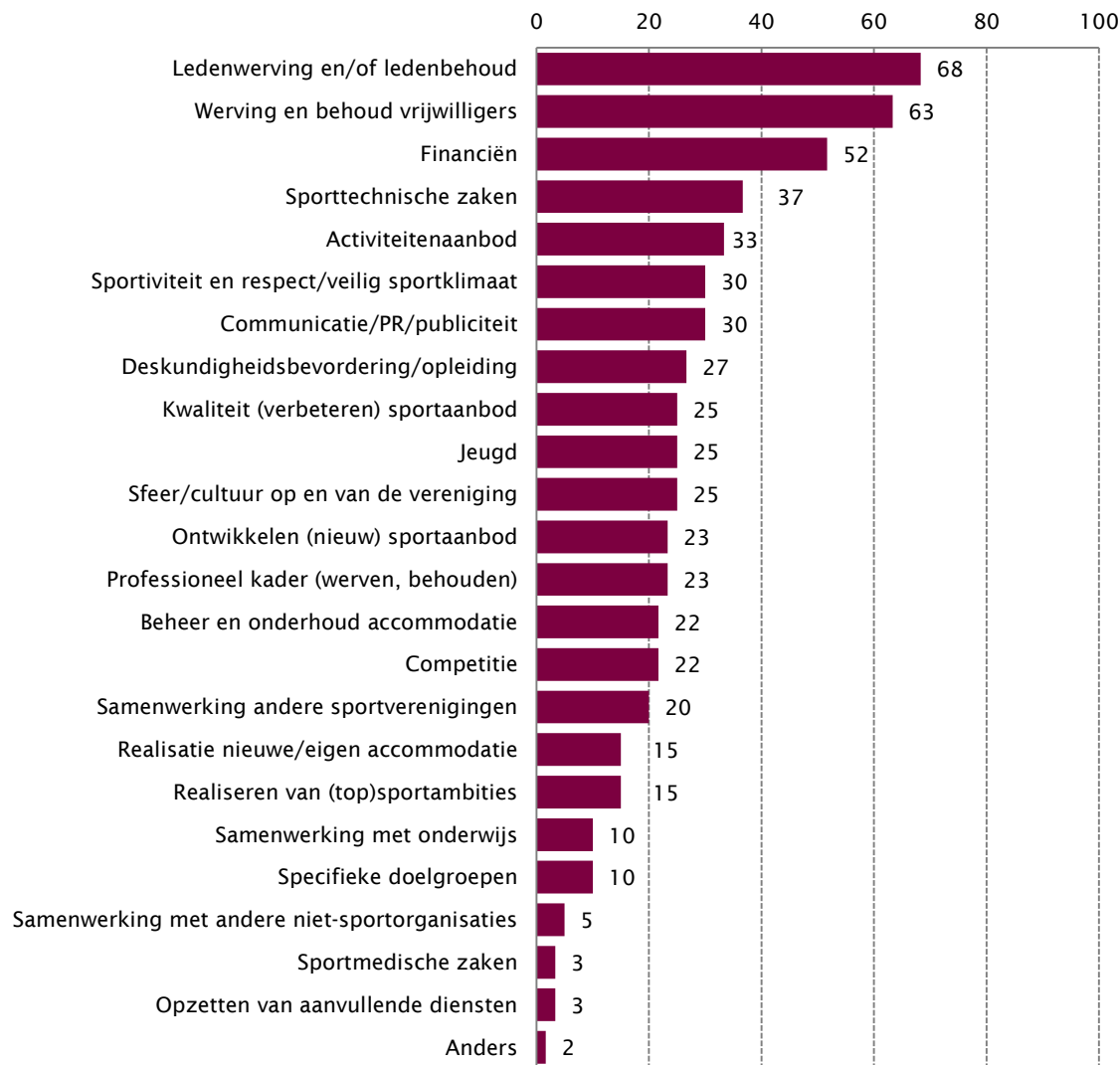
De meeste instroom van leden is bij verenigingen onder jeugd tot 12 jaar (58%, niet in figuur). Daarna volgt de leeftijdsgroep volwassenen (30-50 jaar, 16%). Dit zijn ook de leeftijdsgroepen waar verenigingen de afgelopen jaren het meest op inzetten om leden te werven: de helft van de verenigingen probeerde jeugdleden te werven (51%) en een kwart volwassenen (25%, figuur 2.7).

Figuur 2.7 Leeftijdsgroepen waar verenigingen in de afgelopen jaren instroom hebben proberen te bevorderen (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

2.2 Beleid

Figuur 2.8 Onderwerpen beleidsplannen afgelopen 4 jaar (percentage verenigingen dat plannen op papier heeft, meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=60)

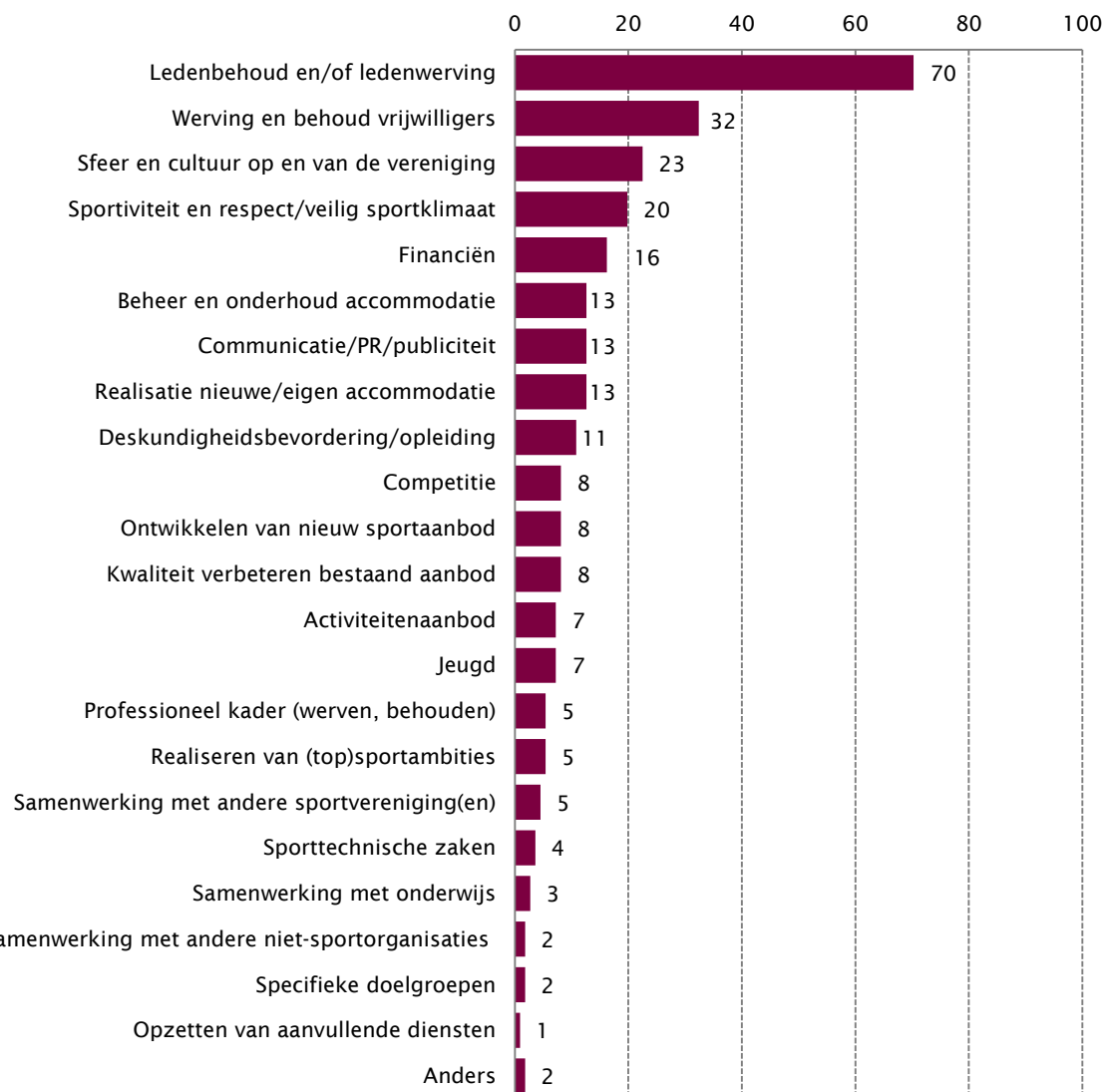
Ruim de helft van de verenigingen werkt planmatig

Ruim de helft van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (54%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit komt overeen met de landelijke cijfers (55%) en de cijfers van Haarlemmermeer in 2014 (53%). Het zijn voornamelijk grote verenigingen (> 250 leden, 70%), verenigingen met een eigen accommodatie (63%) en verenigingen met eigen kantine (67%) die planmatig werken.

Leden, kader en financiën belangrijkste onderwerpen

Voor verenigingen die met beleidsplannen werken zijn ledenwerving en/of ledenbehoud (68%), werving en behoud van vrijwilligers en/of verenigingskader (63%) en financiën de belangrijkste onderwerpen (52%, figuur 2.8). Sportmedische zaken en het opzetten van aanvullende diensten (zoals kinderopvang tijdens trainingen/wedstrijden, naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding) is in de afgelopen vier jaar nauwelijks in het beleid van verenigingen opgenomen.

Figuur 2.9 Speerpunten voor komend jaar (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

Leden belangrijkste focuspunt komend jaar

Behoud en werving van leden is komend jaar het belangrijkste thema waar bestuursleden zich voor willen inzetten. Bij 70 procent van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer staat ledenbehoud en/of -werving het komend jaar op de agenda (figuur 2.9) en is voor de kleine verenigingen (≤ 100 leden, 80%) en grote verenigingen (> 250 leden, 74%) verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer vaker een aandachtspunt dan voor de middelgrote verenigingen (101-250 leden, 48%). Ook in 2014 was ledenbehoud en/of ledenwerving het meest genoemde speerpunt (69%).

Vrijwilligers belangrijker voor (middel)grote clubs

Het werven en behouden van vrijwilligers heeft bij een derde van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (32%) komend jaar de aandacht. Dit speelt het minst bij de kleine verenigingen (≤ 100 leden, 20%).

Verenigingen hebben met name speerpunten die zijn gericht op het behouden en aantrekken van nieuwe leden, vrijwilligers en jeugd. Andere activiteiten, zoals het opzetten van aanvullende diensten, het aantrekken van specifieke doelgroepen en samenwerking met andere partijen krijgen binnen verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer minder aandacht.

Meeste verenigingen ervaren knelpunten

De meeste verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (88%) geven aan één of meerdere knelpunten te ervaren (figuur 2.10). Dit is gelijk aan 2014 (90%). Een groter deel van de middelgrote verenigingen (101-250 leden, 96%) en grote verenigingen (> 250 leden, 93%) ervaren knelpunten dan kleine verenigingen (≤ 100 leden, 77%, niet in figuur). Ook buitensportverenigingen ervaren vaker knelpunten (93%) dan binnensportverenigingen (83%).

Meeste zorgen over ledenontwikkeling

Verenigingen kregen de mogelijkheid om maximaal drie knelpunten aan te geven. Wanneer alle knelpunten die door verenigingen zijn genoemd bij elkaar worden opgeteld, blijkt leden door 85 procent van de verenigingen te worden genoemd. Dit wordt gevolgd door kader (56%) en financiën (51%) (niet in figuur).

Kijkend naar het belangrijkste knelpunt dat verenigingen hebben aangegeven, blijkt dat de ledenontwikkeling het meeste zorgen baart (40%, figuur 2.10). Op het gebied van leden maken de meeste verenigingen zich zorgen over een geringe aanwas van leden (31%), dalend ledental (24%) en/of vergrijzing van het ledenbestand (24%).

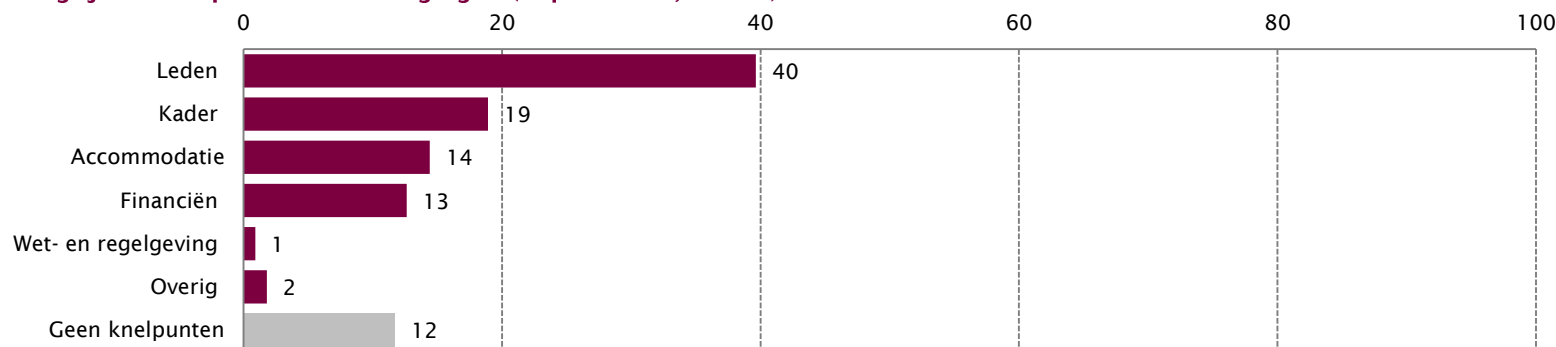
Kader vormt bij 19 procent van de verenigingen het belangrijkste knelpunt. Verenigingen met knelpunten op het gebied van kader ervaren vooral problemen bij het vinden van geschikt bestuur en vrijwilligers (43%) en het vinden van overige vrijwilligers (28%).

Kleine verenigingen (≤ 100 leden) benoemen leden het vaakst als belangrijkste knelpunt. Bij grote verenigingen (> 250 leden) is kader het vaakst het belangrijkste knelpunt.

Aandacht voor knelpunten

De knelpunten die de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer ervaren, komen overeen met de speerpunten en beleidsplannen die worden geschreven op het gebied van ledenbehoud en/of -werving en de werving van vrijwilligers/verenigingskader. De financiën lijken daarentegen in mindere mate als een knelpunt gevoeld te worden in vergelijking tot de score van de verenigingen op dit criterium bij organisatiekracht. In beleidsplannen komen financiën wel vaak aan de orde.

Figuur 2.10 Belangrijkste knelpunt voor verenigingen (in procenten, n=111)

Verenigingen positief over interne samenwerking

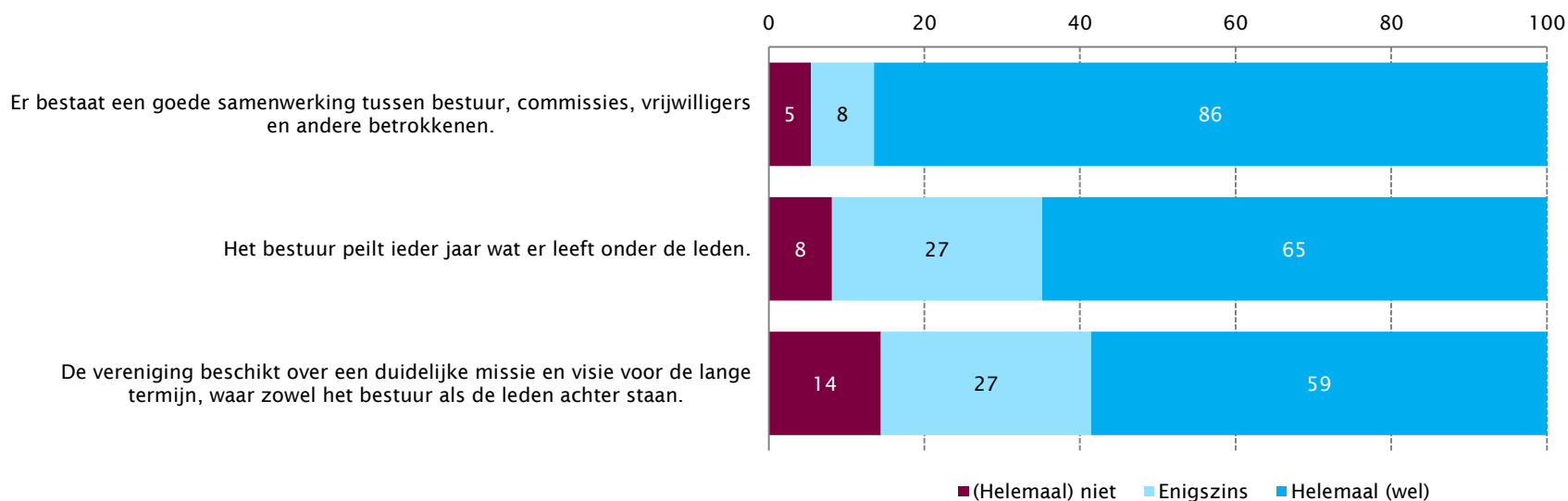
De samenwerking binnen de eigen vereniging wordt gewaardeerd. 86 procent van de verenigingen vindt dat sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (figuur 2.11).

Bij een ruime meerderheid van de sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer blijken de bestuurders nauw in contact te staan met de leden van hun vereniging. 65 procent van de verenigingen geeft aan ieder jaar hun leden te bevragen over wat er bij hen leeft. Dit komt overeen met landelijke cijfers (62%).

Meerderheid verenigingen heeft missie en visie

Zes op de tien verenigingen (59%) in de gemeente Haarlemmermeer geven aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan (figuur 2.11). Dit is minder dan landelijk (62%) en ook gedaald ten opzichte van 2014 (74%). Het zijn met name de grote verenigingen (> 250 leden, 74%) en verenigingen met eigen kantine (74%) in de gemeente Haarlemmermeer die over een duidelijke missie en visie beschikken.

Figuur 2.11 Stellingen over visie en interne samenwerking (in procenten, n=111)

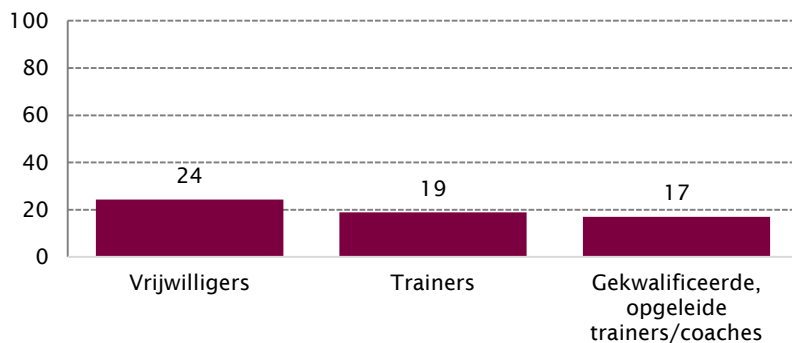
2.3 Kader

Kwart van verenigingen heeft gebrek aan vrijwilligers

Gemiddeld geven de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer aan over 38 vrijwilligers per vereniging te beschikken. Een kwart van de verenigingen geeft aan over onvoldoende vrijwilligers te beschikken (24%, figuur 2.12). Dit is meer dan landelijk (18%) en ook meer ten opzichte van 2014 (19%). 37 procent van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer geeft aan over voldoende vrijwilligers te beschikken, maar ook nog op zoek te zijn naar nieuwe vrijwilligers (niet in figuur).

Op het gebied van (gekwalficeerde, opgeleide) trainers ervaren de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer minder problemen. Ongeveer één op de vijf verenigingen geeft aan over onvoldoende trainers (instructeurs, docenten, leraren) te beschikken (19%, figuur 2.12). Landelijk is dit 23 procent. 17 procent van de verenigingen heeft onvoldoende gekwalficeerde trainers, ook dit is lager dan de landelijke cijfers (22%). Met name verenigingen met teamsporten (32%) en buitensporten (24%) zijn op zoek naar gekwalficeerde trainers (niet in figuur).

Figuur 2.12 Verenigingen gemeente Haarlemmermeer met onvoldoende vrijwilligers en/of (gekwalficeerde) trainers (in procenten, n=111)

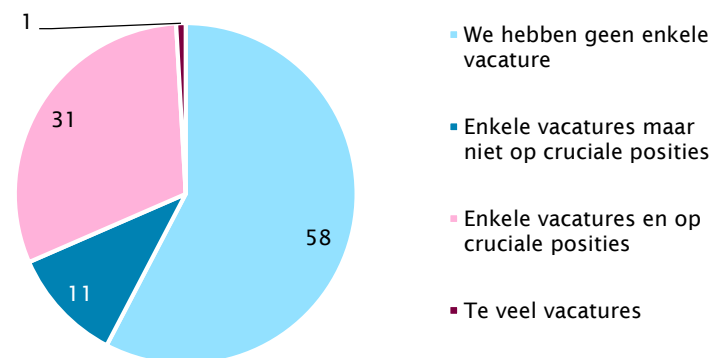
Meerderheid verenigingen heeft geen vacatures openstaan

Bijna een derde van de verenigingen geeft aan enkele vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers op cruciale posities te hebben (31%, figuur 2.13). Een meerderheid heeft geen vacature uitstaan (58%). Landelijk is dit 38 procent. Wanneer vacatures uitstaan, zijn deze meestal gericht op vrijwilligers. Vooral mensen voor de functie van bestuurder (72% van de verenigingen met vacatures) en voor de organisatie van wedstrijden en toernooien (56% van de verenigingen met vacatures) zijn gewild.

Meerderheid heeft geen actueel plan voor hun kader

16 procent van de verenigingen heeft ten aanzien van werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier en voert dat uit (niet in figuur). 80 procent van de verenigingen heeft op dit moment geen actueel plan, terwijl 63 procent van de verenigingen werving en behoud vrijwilligers de afgelopen vier jaar wel in de beleidsplannen had opgenomen (zie figuur 2.8). Bijna een kwart van de verenigingen (23%) heeft geen taakomschrijving voor de kaderfuncties. Vier op de tien verenigingen hebben taakomschrijvingen voor vrijwel alle functies (40%). Dit zijn met name grote verenigingen (> 250 leden, 54%).

Figuur 2.13 Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (in procenten, n=111)

2.4 Accommodatie

Een ruime meerderheid van de sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (57%) beschikt over een eigen sportaccommodatie en kantine; 9 procent deelt hun kantine met één of meerdere andere club(s) (niet in figuur). 35 procent heeft geen eigen sportaccommodatie of -complex en geen eigen kantine.

Meeste verenigingen positief over hun accommodatie

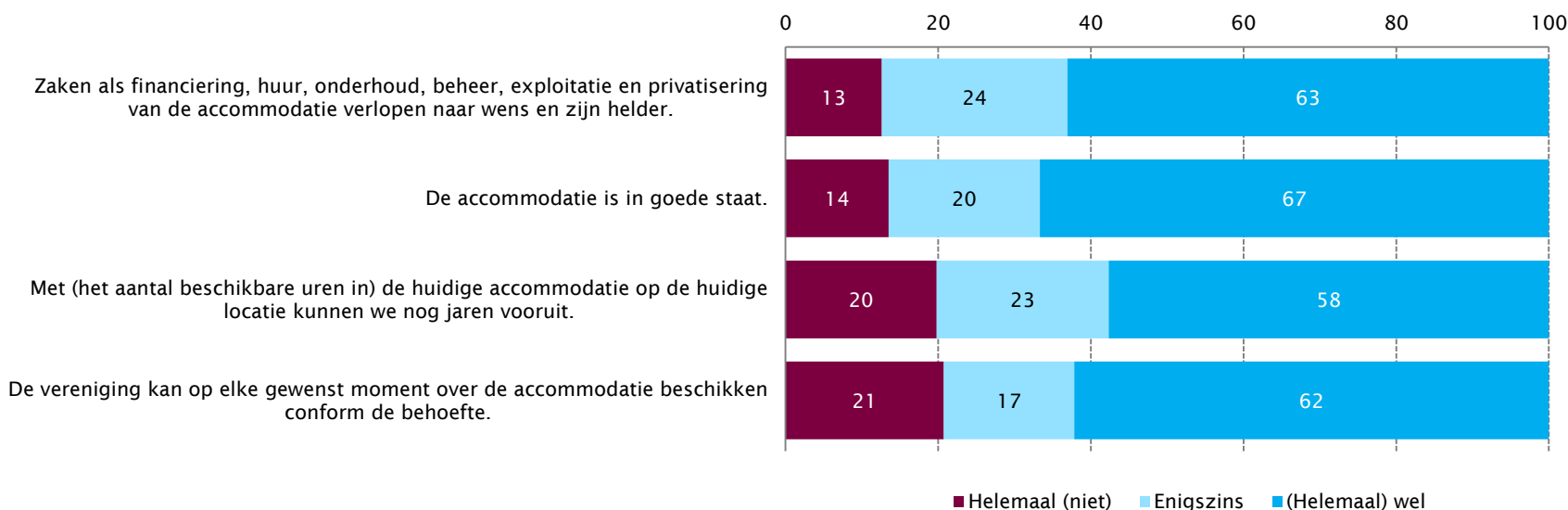
De verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer zijn over het algemeen tevreden over de accommodatie waarvan zij gebruikmaken. Een vijfde van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer loopt tegen beperkingen aan in de beschikbaarheid van de accommodatie (zie figuur 2.14). Dit zijn met name de binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Structureel overleg tussen verenigingen, waarbij het delen

van de accommodatie en het wisselen van de tijden worden besproken, zou hierbij kunnen helpen.

63 procent van de verenigingen vindt dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie naar wens verlopen en helder zijn. Een slechte staat van de sportaccommodatie/-voorziening (14%) en onvoldoende beschikbaarheid van het aantal uren in de huidige accommodatie (20%) geldt voor een klein deel van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer. Dit zijn met name verenigingen zonder eigen accommodatie.

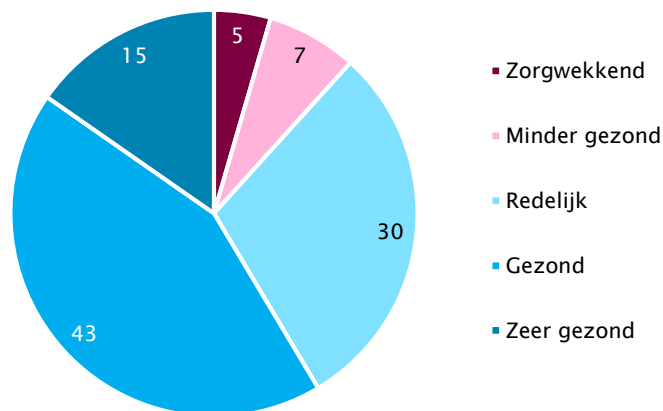
In vergelijking met 2014 zijn geen verschuivingen zichtbaar.

Figuur 2.14 Stellingen over onderhoud en staat accommodatie (in procenten, n=111)

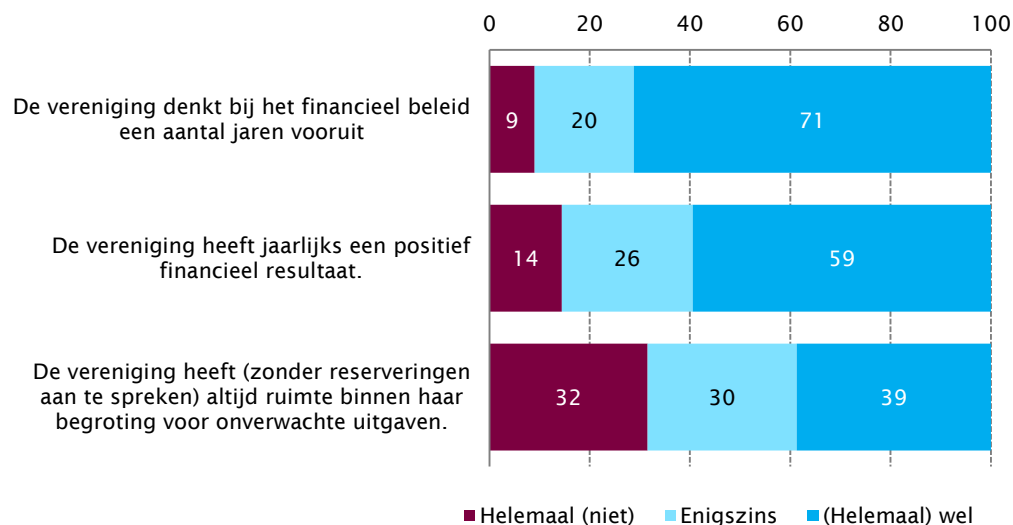

2.5 Financiën

Figuur 2.15 Eigen inschatting financiële positie van verenigingen (in procenten, n=111)

Figuur 2.16 Stellingen over financiën (in procenten, n=111)

Meeste verenigingen financieel gezond

Ruim een derde van de verenigingen in Haarlemmermeer scoren onvoldoende op het criterium financiën (zie figuur 2.2). Een meerderheid van de verenigingen beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (59%, figuur 2.15). Dit ligt hoger dan in 2014 (53% (zeer) gezond). 30 procent van de verenigingen vindt dit redelijk en 5 procent noemt de financiële positie zorgwekkend.

Derde verenigingen geen ruimte voor onverwachte uitgaven

De meeste verenigingen (91%) geven aan bij het financieel beleid (enigszins) een aantal jaren vooruit te denken (figuur 2.16). 14 procent van de verenigingen heeft jaarlijks geen positief financieel resultaat. Dit is iets meer dan landelijk het geval is (10%). Dit zijn met name buitensportverenigingen (20%) en verenigingen zonder jeugdleden (25%).

Vier op de tien verenigingen hebben (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen hun begroting voor onverwachte uitgaven (39%). Landelijk heeft een groter deel van de verenigingen ruimte voor onverwachte uitgaven (58%). Dat een derde van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer niet in staat is om onverwachte uitgaven te dekken zonder daarbij reserves aan te spreken, kan betekenen dat op de langere termijn meer verenigingen met financiële problemen te maken krijgen. Landelijk geldt dit voor 16 procent van de verenigingen.

3. Maatschappelijke oriëntatie

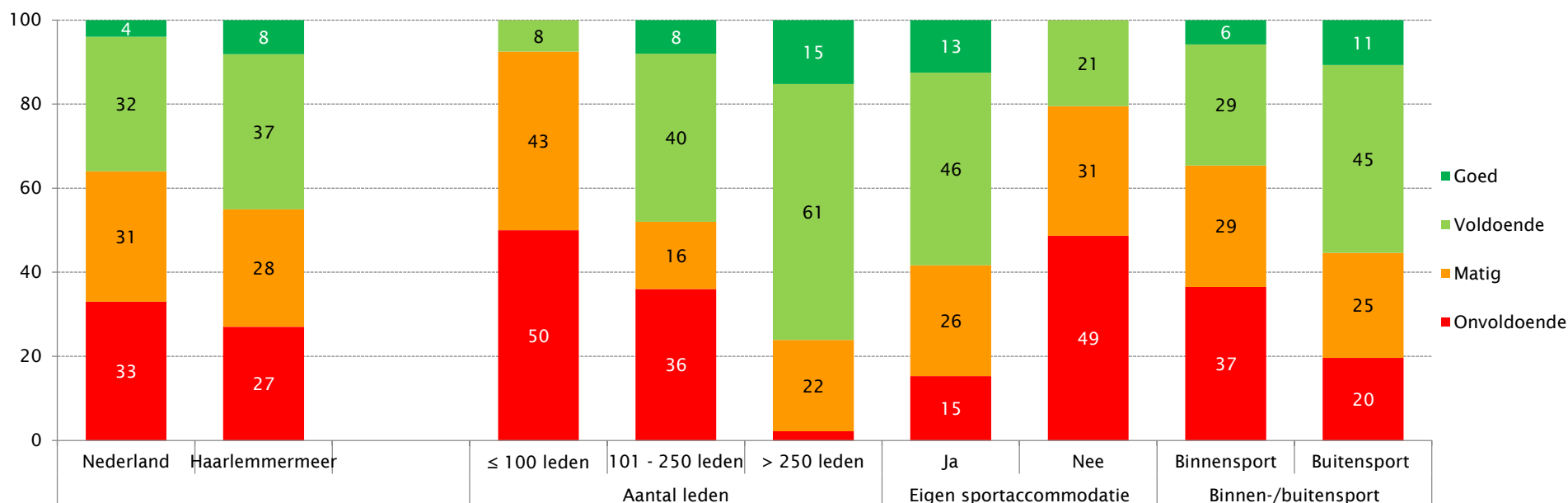
Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, is de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage II voor meer uitleg over de methode.

Maatschappelijke oriëntatie positief vergeleken met landelijke cijfers

In de gemeente Haarlemmermeer scoort ruim een kwart van de verenigingen (27%) onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Landelijk scoort een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (33%). Kleine verenigingen (≤ 100 leden) en verenigingen zonder een eigen accommodatie scoren in de gemeente Haarlemmermeer vaker een onvoldoende op maatschappelijke oriëntatie dan grotere verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. Ook dit is landelijk het geval.

45 procent van de verenigingen scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. Dit ligt hoger dan landelijk (36%). Met name grote verenigingen (> 250 leden) zijn maatschappelijk georiënteerd.

Figuur 3.1 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen (percentage verenigingen, n=111)

Vier op de tien verenigingen maatschappelijk actief

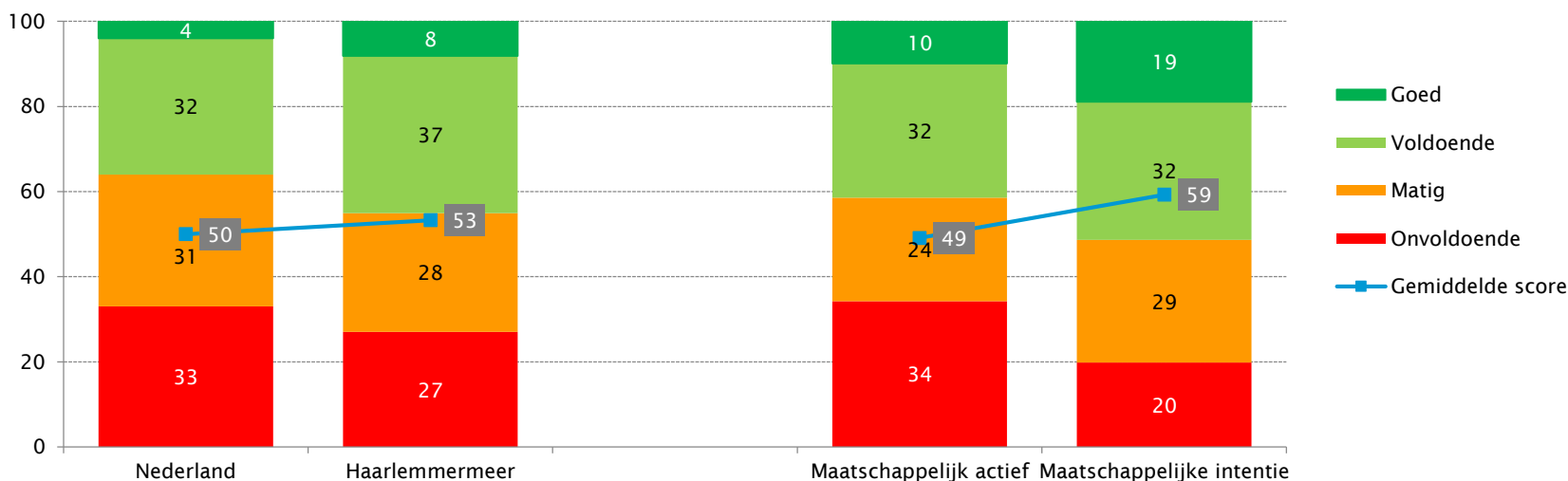
42 procent van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer blijkt, volgens de criteria, voldoende/goed maatschappelijk actief (figuur 3.2). Een derde (34%) scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Het oriënteren op de maatschappij is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden. Veelal ligt de focus bij hun eigen aanbod en leden. De maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen kan met enige inspanning worden vergroot, bijvoorbeeld door het betrekken van andere of meer kwetsbare doelgroepen bij de vereniging en de ontwikkeling van sportactiviteiten en/of ander aanbod voor potentieel nieuwe leden.

De maatschappelijke activiteit van verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer komt overeen met de landelijke cijfers.

Maatschappelijke activiteiten zullen naar verwachting toenemen

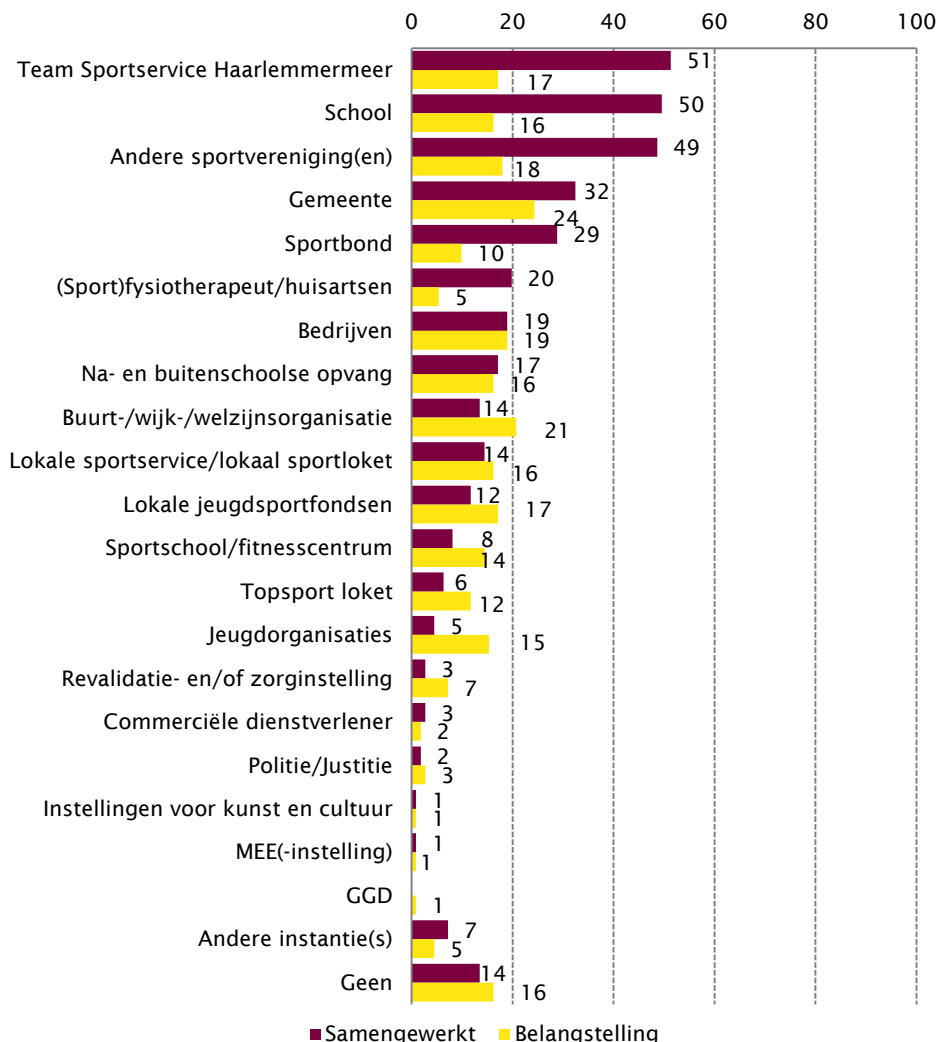
Met de maatschappelijke intentie van de sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer is het beter gesteld. De helft van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging (51%). Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Haarlemmermeer scoren hoger op dit criterium in vergelijking met landelijke cijfers (38% voldoende/goed). Aangezien de maatschappelijke intentie bij veel sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer hoger is dan de maatschappelijke activiteit, is de verwachting dat het aantal verenigingen met een meer maatschappelijke oriëntatie nog verder zal toenemen.

Figuur 3.2 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (percentage verenigingen, n=111)

3.1 Samenwerking

Figuur 3.3 Organisaties waar verenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

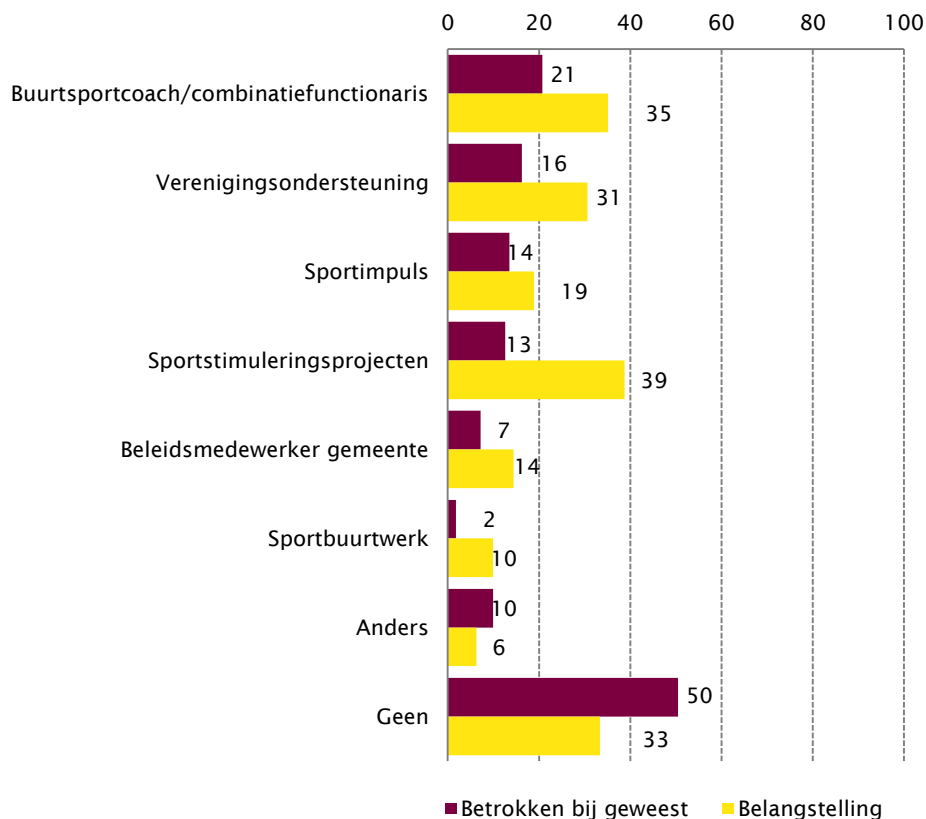
Groot deel verenigingen werkt samen

De meeste sportverenigingen (86%) in de gemeente Haarlemmermeer hebben het afgelopen jaar met één of meer organisaties samengewerkt (figuur 3.3). In de gemeente Haarlemmermeer werken verenigingen vooral samen met Team Sportservice (51%), scholen (50%) en andere sportverenigingen (49%). Landelijk gezien zijn ook scholen en andere sportverenigingen belangrijke samenwerkingspartners. In de gemeente Haarlemmermeer wordt in vergelijking met landelijk aanzienlijk vaker met een sportservice samengewerkt. De verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. Verenigingen willen de samenwerking met de betreffende organisaties meestal behouden en soms intensiveren. Slechts zeven van de 111 verenigingen willen een samenwerking met een andere organisatie stoppen.

Meeste interesse in samenwerken met de gemeente

Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, dan is gevraagd of zij daar in de toekomst mogelijk interesse in heeft. De meeste verenigingen blijken interesse te hebben om hun samenwerking te verbreden (84%, figuur 3.3). De partners die het vaakst worden genoemd zijn gemeente (24% van de verenigingen die nog niet met de gemeente hebben samengewerkt), buurt-/wijk-/welzijnsorganisatie (21% van de verenigingen die nog niet met deze organisatie hebben samengewerkt) en andere sportverenigingen (18% van de verenigingen die nog niet met andere sportverenigingen samenwerkt). Samenwerken met de gemeente en buurt-/wijk-/welzijnsorganisaties bieden mogelijkheden voor het verbreden van de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer.

Figuur 3.4 Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar verenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

Weinig betrokkenheid bij projecten

De helft van de sportverenigingen (50%) is het afgelopen jaar betrokken geweest bij een of meer sportprojecten/functionarissen (figuur 3.4). Dit zijn met name grote verenigingen (> 250 leden), verenigingen met eigen accommodatie en verenigingen met jeugdleden. Deze verenigingen hebben het vaakst een buurtsportcoach/ combinatiefunctionaris bij de vereniging betrokken (21%). Ook maakt 19 procent van de verenigingen gebruik van verenigingsondersteuning.

Twee derde van de verenigingen geeft aan wel belangstelling te hebben om deel te nemen aan een project of functionaris (67%). Zij noemen vooral sportstimuleringsprojecten (39%), betrekken buurtsportcoach/combinatiefunctionaris (35%) en verenigingsondersteuning (31%).

Weinig voorzieningen voor niet-leden

Drie op de tien verenigingen (30%, niet in figuur) bieden faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Zij bieden een multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging (10%), een sportshop (7%) of een fitnessruimte (6%) aan. Een kwart van de verenigingen (26%) wil in de toekomst hun faciliteiten en voorzieningen aan anderen aanbieden. Dit zijn meestal grote verenigingen (> 250 leden).

3.2 Aanbod

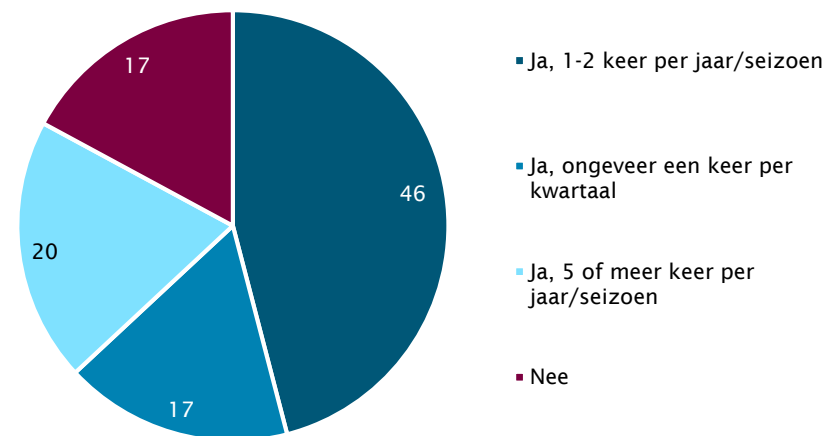
Aandacht voor aanbod voor niet-leden

De meeste verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer organiseren in elk geval jaarlijks aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn (83%, figuur 3.5). Bij de helft van de verenigingen blijft het aanbod echter vrij beperkt tot 1 tot 2 keer per jaar/seizoen (46%). Een vijfde van de verenigingen houdt deze activiteiten met enige regelmaat (20%). Ongeveer zeven op de tien verenigingen (69%, niet in figuur) ervaren de opkomst bij activiteiten, trainingen, wedstrijden of instuiven als hoog.

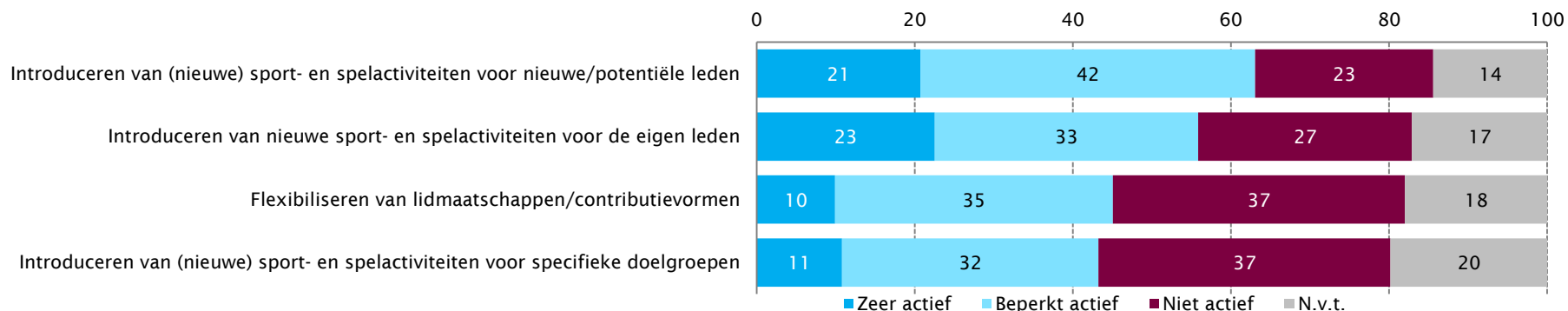
Weinig aandacht voor specifieke doelgroepen

Een meerderheid van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer vernieuwt aanbod om nieuwe leden te werven (63%, figuur 3.6) of introduceert nieuw aanbod voor de eigen leden (56%), waarvan ongeveer een vijfde op zeer actieve wijze. 45 procent van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer flexibiliseert lidmaatschappen. 43 procent van de verenigingen zet zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen. Dit is evenveel dan landelijk het geval is (43%). Dit zijn in de gemeente Haarlemmermeer met name de grote verenigingen (> 250 leden, 65%).

Figuur 3.5 Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (in procenten, n=111)

Figuur 3.6 Aanbieden van activiteiten voor leden, vrijwilligers of bezoekers (in procenten, n=111)

3.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom duurzaamheid en veiligheid

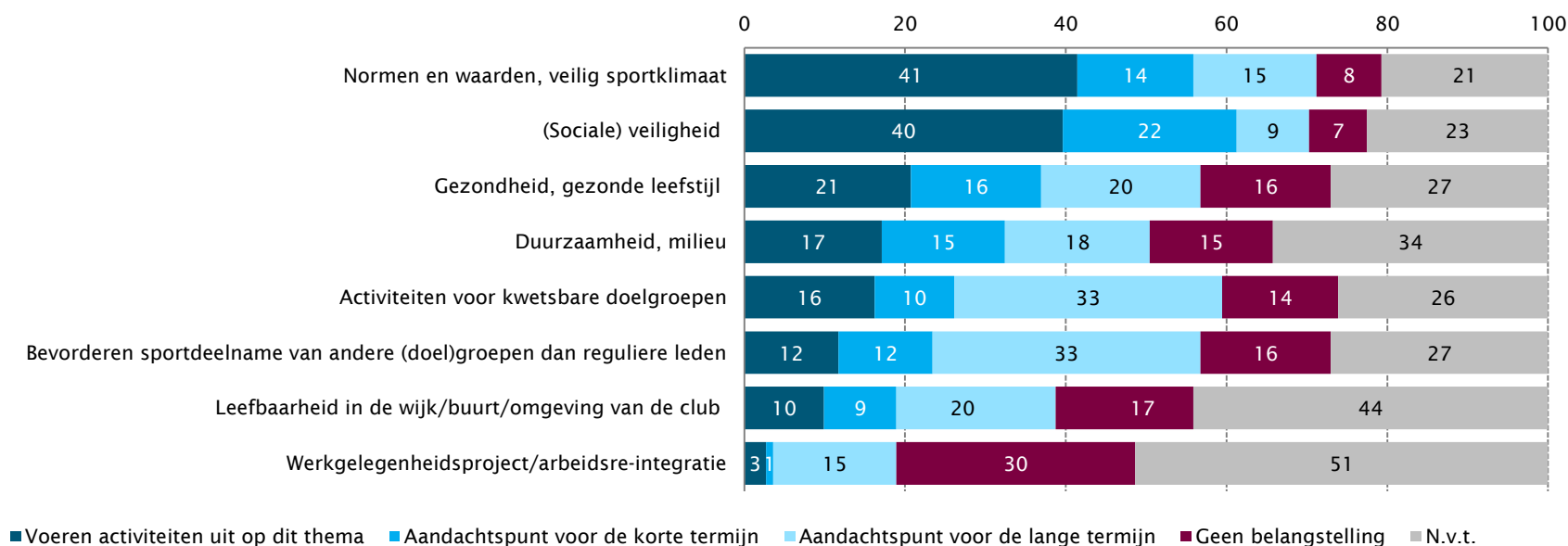
De meeste verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (86%) onderschrijven dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Dit is meer dan het landelijk gemiddelde (75%). Ondanks dat de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer een sterke maatschappelijke functie voelen, kunnen sportverenigingen in Haarlemmermeer hun activiteiten op het gebied van maatschappelijke thema's intensiveren (figuur 3.7). De meeste maatschappelijke activiteiten zijn gericht op normen en waarden, veilig sportklimaat (41%) en de (sociale) veiligheid op en rond de vereniging (40%). Dit is meer dan landelijk (resp. 36% en 33%). Een vijfde van de verenigingen houdt zich bezig met gezondheid, gezonde leefstijl (bijvoorbeeld gezonde kantine, verantwoord alcoholgebruik, 21%).

In toekomst meer aandacht voor doelgroepen

Aandacht voor het organiseren van activiteiten voor kwetsbare doelgroepen (16%) en andere (doel)groepen dan reguliere leden (12%) vindt in de gemeente Haarlemmermeer beperkt plaats. Deze twee punten zijn voor een deel van de verenigingen wel een aandachtspunt voor de lange termijn (33%).

Werkgelegenheidsprojecten/arbeidsre-integratie wordt het minst uitgevoerd (3%) en heeft bovendien de minste belangstelling bij verenigingen (30%).

Figuur 3.7 Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en/of projecten (in procenten, n=111)

4. Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die wordt gevormd, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Situatie kleine verenigingen het meest zorgelijk

De vitaliteit van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer komt redelijk overeen met het landelijke beeld. Een kwart van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer (25%) kan worden beschouwd als vitale vereniging (figuur 4.1) en scoort 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Landelijk kan ook een kwart van de verenigingen (25%) als

vitale vereniging worden beschouwd. 23 procent van de verenigingen scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit zijn overwegend kleine verenigingen (≤ 100 leden, 48%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (38%).

31 procent van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed is georganiseerd en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. 22 procent van de verenigingen is te benoemen als een maatschappelijke vereniging: een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht heeft. Ook deze verenigingen hebben kansen om vitale verenigingen te worden door de organisatiekracht te versterken.

Figuur 4.1 Matrix vitaliteit sportverenigingen (in procenten, n=111)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	3	8	7	9
	Matig	5	7	6	9
	Voldoende	5	16	13	4
	Goed	0	1	4	4

5. Nationaal Sportakkoord

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarin zijn zes ambities geformuleerd: inclusief sporten & bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sport- en beweegaanbieders, positieve sportcultuur, vaardig in bewegen en topsport die inspireert. Om deze ambities te realiseren werken gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners aan lokale sportakkoorden. In een lokaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen

hun gemeente willen bereiken. Ook de gemeente Haarlemmermeer heeft een lokaal sportakkoord. Om dit werkplan gefundeerd op te stellen, is gevraagd naar de mogelijkheden van de sportverenigingen op vijf van de zes ambities van het sportakkoord. De vitaliteitsindex sluit aan bij de pijler vitale aanbieders. Om de andere pijlers uit het Sportakkoord (zie tabel 5.1) in kaart te brengen is een aanvullende vragenset ontwikkeld. De vragen gaan in op de pijlers: vaardig in bewegen, positieve sportcultuur, duurzame sportinfrastructuur en inclusief sporten en bewegen.

Tabel 5.1 Pijlers en ambities Nationaal Sportakkoord

Pijler	Ambitie
Inclusief sporten & bewegen	De ambitie is dat iedere Nederlander een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen. Inclusief sporten en bewegen is vanzelfsprekend. Belemmeringen vanwege leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie nemen we weg.
Duurzame sportinfrastructuur	De ambitie is om Nederland te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt sterk verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk ingericht en alle sportaccommodaties zijn straks duurzaam.
Vitale sport- en beweegaanbieders	De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op een passend aanbod en op passende bindingsvormen.
Positieve sportcultuur	De ambitie is dat overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos gesport kan worden. Dit vraagt aandacht van iedereen en om ondersteuning van bestuurders, sportclubs, trainers, ouders en verzorgers ook om misstanden te voorkomen en de ondergrens te bewaken.
Van jongs af aan vaardig in bewegen	De ambitie is om meer kinderen aan de beweegrichtlijnen te laten voldoen en om de neerwaartse spiraal van de motorische vaardigheid van kinderen de komende jaren naar boven toe om te buigen.

Van jongs af aan vaardig in bewegen

Bij de helft van de verenigingen met jeugdleden mogen kinderen vanaf 4, 5 of 6 jaar komen sporten (50%, niet in figuur). 37 procent van de verenigingen hanteert een hogere leeftijdsgrens, 13 procent een lagere. Bijna de helft van de verenigingen werkt met selectieteams (45%). Eén op de vijf verenigingen begint met selectieteams tussen 6 en 8 jaar (20%), eenzelfde deel tussen 9 en 12 jaar (20%) en 4 procent tussen 13 en 18 jaar.

De meeste verenigingen met jeugdleden werken vaak/altijd bewust met een verschillende aanpak voor verschillende leeftijdsgroepen (84%, figuur 5.1). Aanbieden van gevarieerde lessen/trainingen doen ook veel verenigingen, maar over het algemeen iets minder frequent. Samenwerking met scholen en ouders voor de ontwikkeling van de beweegvaardigheden van de kinderen wordt door een kwart van de verenigingen nooit gedaan (26%). Ongeveer een even groot deel werkt altijd/vaak met scholen en ouders samen (24%).

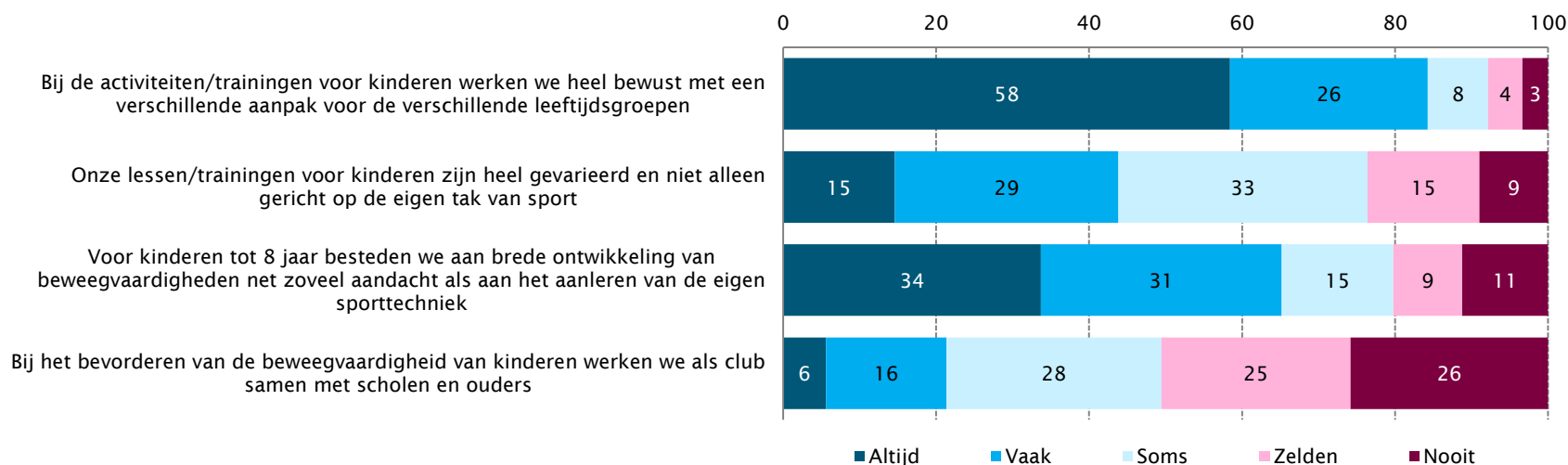
Positieve sportcultuur

Bijna alle verenigingen hebben totaal geen (62%) of nauwelijks (36%) een probleem met onwenselijk gedrag van leden en/of kader (niet in figuur). Voor 2 procent van de verenigingen is dit wel een behoorlijk probleem.

Ruim een derde (35%) van de verenigingen werkt met een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor alle (vrijwillige) kaderleden in de vereniging, een kwart voor een deel van de kaderleden (23%). De overige verenigingen werken niet met een VOG (37%) of zijn daarvan niet op de hoogte (5%).

Drie op de tien verenigingen werken aan een positieve sportcultuur door te investeren in coaching van clubkader (29%). Bij een even groot deel staat dit op de planning (13%) of is daarin ondersteuning gewenst (16%). Een derde van de verenigingen is niet geïnteresseerd (33%), 9 procent is niet op de hoogte.

Figuur 5.1 Stellingen over organisatie sport bij verenigingen met jeugdleden (in procenten, n=89)

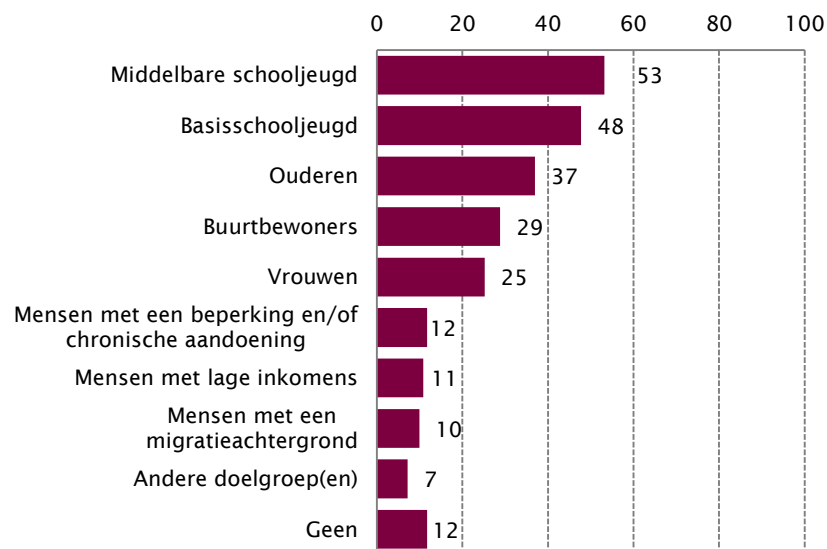
Inclusief sporten en bewegen

De meeste verenigingen willen graag minimaal één doelgroep beter bereiken (88%, figuur 5.2). Ongeveer de helft van de verenigingen wil middelbare schooljeugd (53%) en/of basisschooljeugd (48%) bereiken. Ook een deel van de verenigingen wil ouderen (37%), buurtbewoners (29%) en vrouwen (25%) bereiken.

Duurzame sportinfrastructuur

De helft van de verenigingen die over een eigen accommodatie en/of kantine beschikken, heeft in de afgelopen drie jaar energiebesparende maatregelen genomen en/of aan duurzame energieopwekking gedaan (51%, figuur 5.3). Het grootste deel van deze verenigingen heeft alleen energiebesparende maatregelen genomen, bijvoorbeeld isolatie, (led)verlichting en warmtesystemen (39%). Dit zijn vooral grote verenigingen

Figuur 5.2 Doelgroepen die verenigingen graag beter willen bereiken (in procenten, n=111)

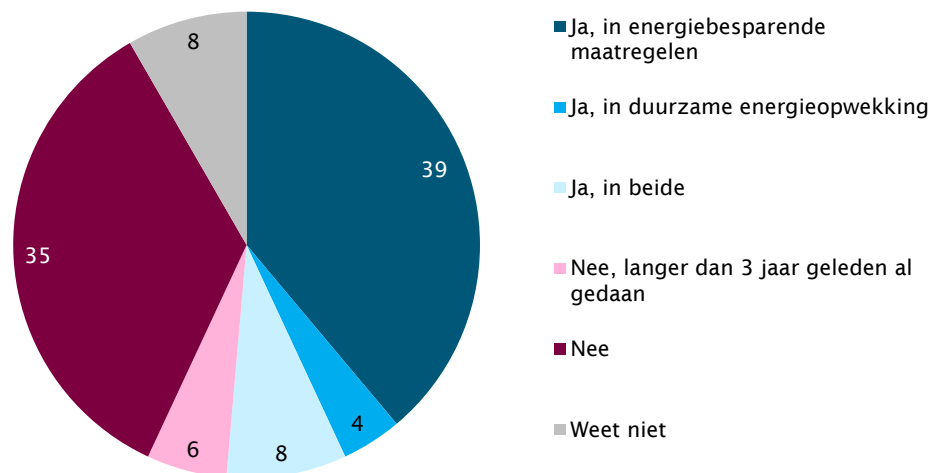

(>250 leden, 45%). Een klein deel van de verenigingen deed alleen aan duurzame energieopwekking, zoals zonnepanelen (4%). Ruim een derde van de verenigingen met eigen accommodatie en/of kantine werkt niet aan een duurzame sportinfrastructuur (35%).

De helft van de verenigingen is van plan in de komende drie jaar te investeren in duurzaamheid (50%), waarvan 15 procent nog in 2020. Een kwart van de verenigingen is dit niet van plan (25%) en bij de overige verenigingen is dit nog niet bekend (25%).

Onvoldoende financiën is voor een derde van de verenigingen een belemmering om te investeren in duurzaamheid (33%). Eén op de vijf verenigingen geeft aan geen enkele belemmering te zien om in duurzaamheid te investeren (19%).

Figuur 5.3 Investering van verenigingen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking (verenigingen met eigen accommodatie en/of kantine, in procenten, n=72)

6. Lokaal sportakkoord

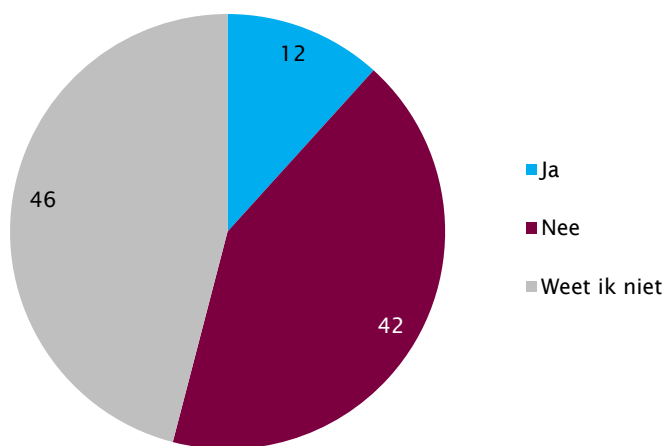
Voor uitvoering van het Lokaal Sportakkoord wordt er jaarlijks door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een budget beschikbaar gesteld. Met dit budget kunnen bij verenigingen begeleidingstrajecten die vallen binnen de ambities van het Nationale en Lokale Sportakkoord worden bekostigd. Haarlemmermeer heeft een Lokaal Sportakkoord.

Veel verenigingen niet op de hoogte van ondertekening Lokaal Sportakkoord

Bijna de helft van de verenigingen weet niet of hun vereniging het Lokaal Sportakkoord van de gemeente Haarlemmermeer heeft ondertekend (46%, figuur 6.1). 12 procent van de verenigingen heeft het Lokaal Sportakkoord wel ondertekend.

42 procent van de verenigingen geeft aan het Lokaal Sportakkoord niet te hebben ondertekend. Deze verenigingen is voorgelegd of zij wel zouden tekenen om in aanmerking te komen voor de begeleidingstrajecten. 38

Figuur 6.1 Verenigingen die Lokaal Sportakkoord hebben ondertekend (in procenten, n=111)

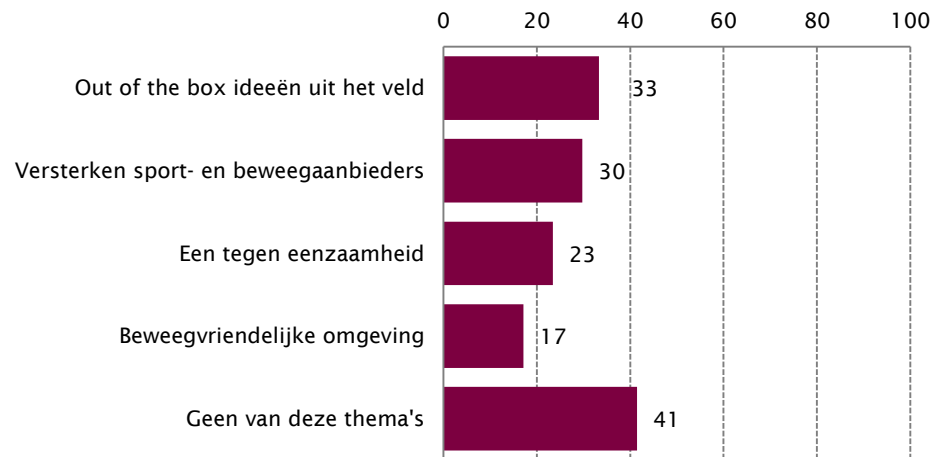

procent wil in dat geval het lokale sportakkoord wel ondertekenen, een kwart niet en 38 procent geeft aan dit niet te weten.

Ruim de helft van de verenigingen wenst ondersteuning

59 procent van de verenigingen wil binnen één van de thema's ondersteuning ontvangen (figuur 6.2). Een derde van de verenigingen wenst out of the box ideeën uit het veld te horen (33%). Drie op de tien verenigingen willen ondersteuning in het toekomstbestendig maken van hun vereniging, zodat dit bijdraagt aan versterking sport- en beweegaanbieders in de gemeente Haarlemmermeer (30%). Bijna een kwart wil ondersteuning in hoe zij kunnen bijdragen aan een gemeentelijk convenant 'een tegen eenzaamheid' (23%). 17 procent van de verenigingen is geïnteresseerd in ondersteuning in het beter gebruiken van sportaccommodaties zodat de openbare ruimte tot bewegen uitnodigt.

Figuur 6.2 Thema's waar verenigingen ondersteuning in wensen (meer antwoorden mogelijk, in procenten, n=111)

7. Conclusie

Organisatiekracht

Ruim de helft van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer is voldoende tot goed in staat hun sportaanbod te organiseren (55%). De overige verenigingen slagen daarin matig of onvoldoende (45%). Dit geldt met name voor verenigingen zonder eigen accommodatie (57% matig/onvoldoende). De organisatiekracht van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer ligt achter op het landelijke gemiddelde (67% voldoende/goed organisatiekrachtig).

Accommodatie en financiën van de verenigingen in Haarlemmermeer vormen de grootste aandachtspunten. Wat betreft accommodatie is de beschikbaarheid van de accommodatie het grootste knelpunt. Op het gebied van financiën heeft een derde van de verenigingen (32%) geen ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven.

Maatschappelijke oriëntatie

Verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer zijn meer maatschappelijk georiënteerd dan landelijk. 45 procent van de verenigingen scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. Vooral grote verenigingen (meer dan 250 leden) zijn maatschappelijk georiënteerd (76%). De meeste verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer organiseren bijvoorbeeld in elk geval jaarlijks aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn (83%). Bovendien hebben veel verenigingen de intentie om samenwerking met andere organisaties uit te breiden en maatschappelijk meer actief te zijn.

Vitaliteit

Een kwart van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer kan worden beschouwd als vitale vereniging (25%). Bijna een kwart van de verenigingen (23%) scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit zijn overwegend kleine verenigingen (48%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (38%).

8. Aanbevelingen

Kansen vergroten vitaliteit bij kleine verenigingen

Een kwart van de verenigingen in de gemeente Haarlemmermeer blijkt op basis van dit onderzoek een kwetsbare vereniging te zijn. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om met deze verenigingen het gesprek aan te gaan, de specifieke problemen in kaart te brengen en met hen mogelijkheden/ actieplannen te bespreken om hun vitaliteit te vergroten (met name organisatiekracht). Aangezien veel kwetsbare verenigingen kleine verenigingen zijn, is het aan te bevelen aandacht te besteden aan de ondersteuningsbehoefte van de kleine verenigingen. (Extra) inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn.

Investerings binnensportruimte

Accommodatie, met name onvoldoende beschikbaarheid daarvan, vormt een van de grootste aandachtspunten voor met name binnensportverenigingen. Dit komt overeen met de bevindingen uit recente ruimteonderzoeken voor binnen- en buitensport die in de gemeente Haarlemmermeer hebben plaatsgevonden ([Schadenberg en Hoekman, 2019a](#), [Schadenberg en Hoekman, 2019b](#)). De gemeente Haarlemmermeer beschikt over voldoende ruimte voor buitensport, maar het aantal binnensportruimtes is lager dan de normen voor de (georganiseerde) binnensport voorschrijven. In Schadenberg en Hoekman 2019a worden concrete aanbevelingen gegeven om voldoende capaciteit te realiseren.

Vergroten bekendheid Lokaal Sportakkoord

Veel verenigingen blijken niet op de hoogte te zijn van het Lokaal Sportakkoord. Binnen het Lokaal Sportakkoord liggen mogelijkheden tot inzet van extra verenigingsondersteuning, waardoor de vitaliteit van verenigingen verder kan worden verbeterd. Hiervoor is het onder de aandacht brengen van het Lokaal Sportakkoord en de mogelijkheden die dit verenigingen biedt van belang.

Verbreden maatschappelijke oriëntatie

Ook voor het (verder) verbeteren van de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen biedt het Lokaal Sportakkoord mogelijkheden. Een meerderheid van de verenigingen is niet of matig maatschappelijk actief, maar een deel heeft wel die intentie. In het gemeentelijk sportbeleid kan daarom meer aandacht worden besteed aan het initiëren van samenwerking tussen sportverenigingen onderling en/of organisaties in de gemeente. Door als organisaties meer samen te werken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van activiteiten en het gezamenlijk benutten van de accommodatie, kunnen kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld.

Financiën en coronacrisis

Ruim een derde van de verenigingen scoort onvoldoende op het criterium financiën. Landelijk heeft 58 procent van de verenigingen ruimte voor onverwachte uitgaven, in de gemeente Haarlemmermeer is dit aanzienlijk lager (39%). Dit onderzoek heeft deels aan het begin van de coronacrisis plaatsgevonden, een periode waarin verenigingen hun eventuele financiële buffer hard nodig hebben. Wellicht zijn de zorgen bij deze verenigingen inmiddels extra groot geworden. Het is belangrijk om bij hen na te gaan hoe de financiën er nu voor staan en waar nodig, verenigingen tegemoet te komen of te ondersteunen.

Bijlage I Responsoverzicht

Tabel B1.1 Responsanalyse sportverenigingen naar grootte vereniging

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
t/m 100 leden	77	48	48	43
101 t/m 250 leden	25	16	19	17
Meer dan 250 leden	58	36	44	40
Totaal	160	100	111	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Haarlemmermeer.

Tabel B1.2 Responsanalyse sportverenigingen naar type sport

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	82	49	59	53
Buitensport	60	43	41	37
Beide	18	8	11	10
Totaal	160	100	111	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Haarlemmermeer.

Tabel B1.3 Responsanalyse sportverenigingen naar accommodatie

	Responsgroep	
	Aantal	Percentage
Eigen accommodatie	72	65
Geen eigen accommodatie	39	35
Totaal	111	100

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop door verenigingen wordt gescoord. De verenigingen kunnen op elk criterium (beleid, leden, kader, accommodatie en financiën) maximaal 100 punten behalen. Een onvoldoende wordt gescoord wanneer een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent, en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf criteria bepaalt de totaalscore van organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens opnieuw ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende en goed, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijk actief. Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen? Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten behalen. Een onvoldoende

wordt gescoord als een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens ingedeeld in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed.

Toelichting totaalscores

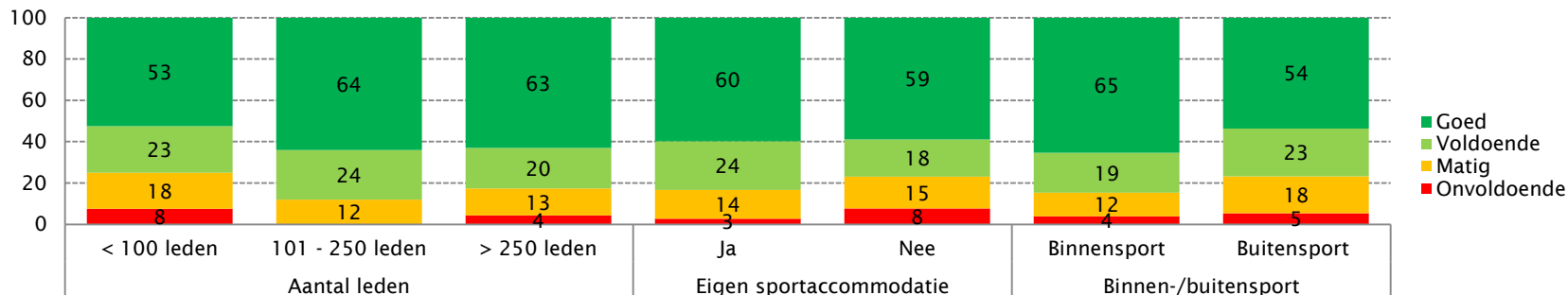
De totaalscores van zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

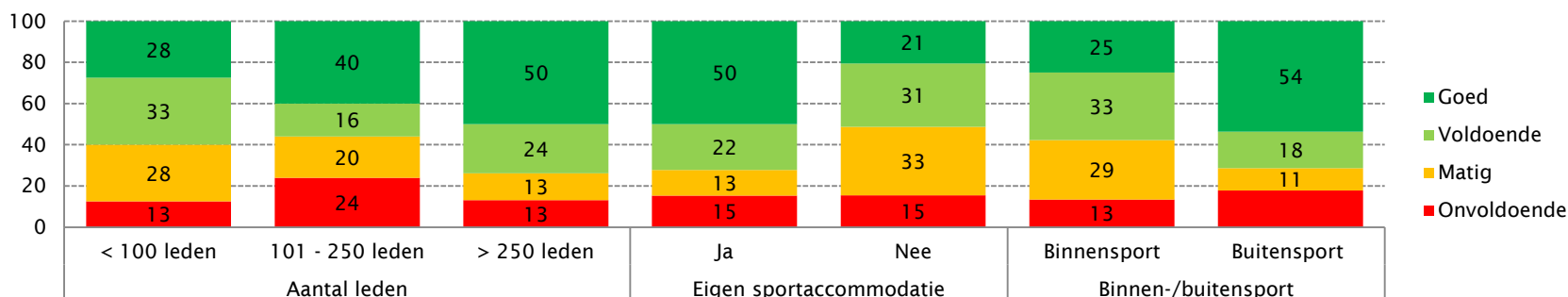
De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel op het maximaal te behalen punten. De gemiddelde score kan worden vergeleken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 75 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage III Organisatiekracht uitsplitsing

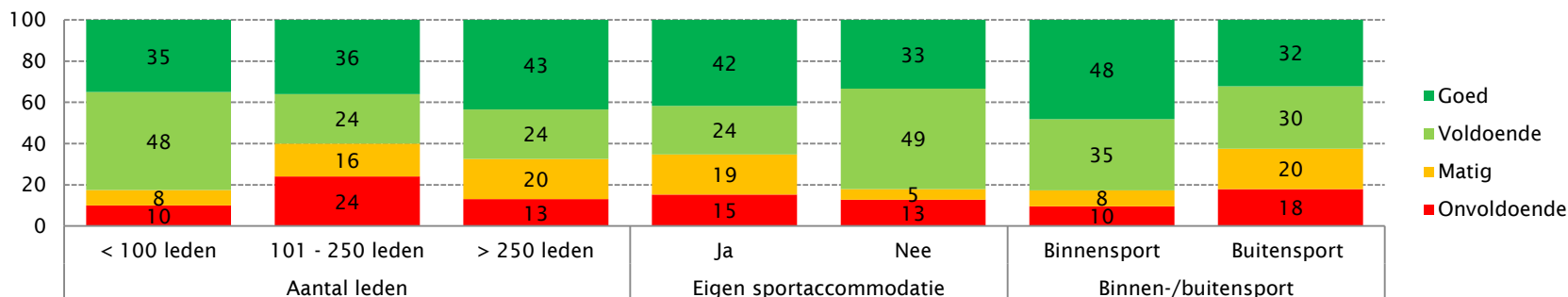
Figuur BIII.1 Score op pijler leden van sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

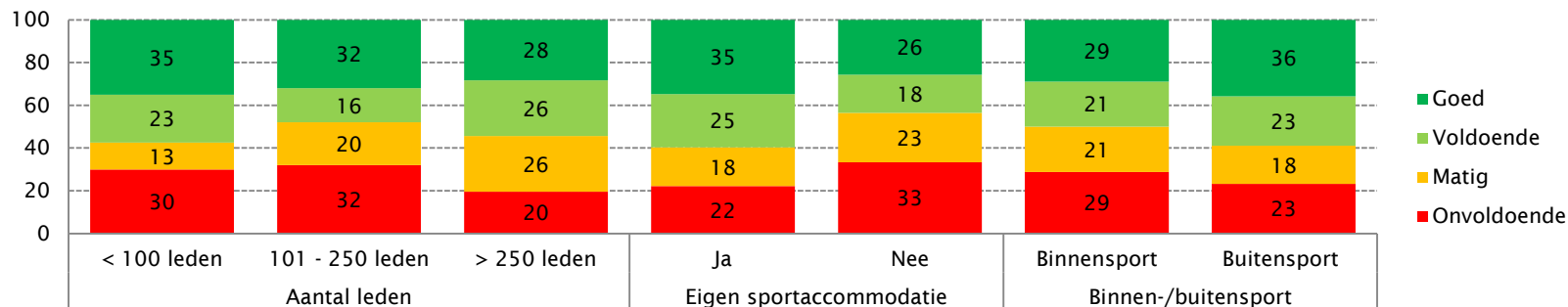
Figuur BIII.2 Score op pijler beleid van sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

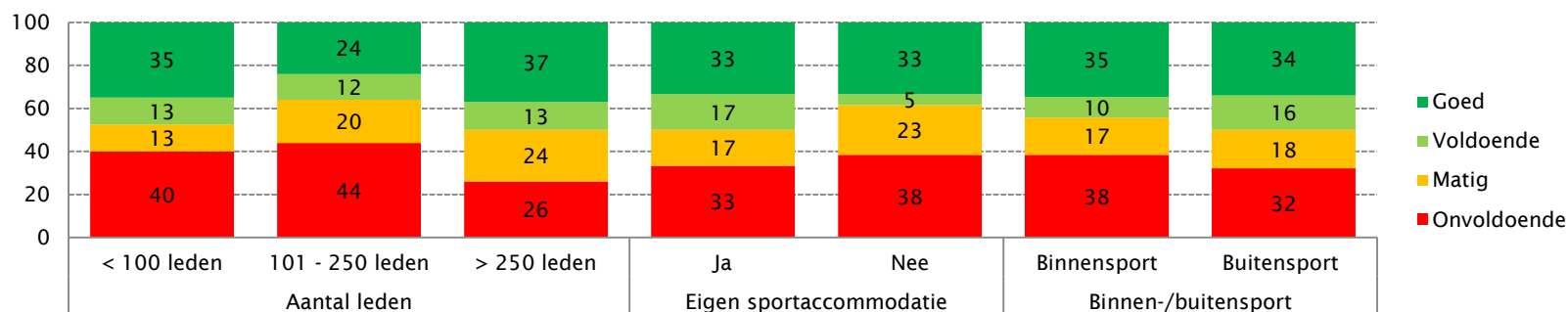
Figuur BIII.3 Score op pijler kader van sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

Figuur BIII.4 Score op pijler accommodatie van sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

Figuur BIII.5 Score op pijler financiën van sportverenigingen gemeente Haarlemmermeer 2020 (in procenten, n=111)

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

mulier instituut